

Artikelarkiv Arvesølv 2008

Slægtshistorisk brevkasse

af Ole Nederland

Om fæstebønder i Munkebo og Drigstrup sogne i 1600-tallet

Kære brevkasse,

Jeg har med interesse læst beretningen om Jep Nielsen i "Det gamle Munkebo", s. 85. Da I før har hjulpet mig med supplerende oplysninger om Poul Andersen i Dræby, kan det være I kan hjælpe mig med Jep Nielsen. Jeg håber, I ved en lille smule mere om ham, end bogen fortæller, især om han kan have haft sønner, der hed Hans, Niels og Rasmus.

Jeg har været på Landsarkivet og læst den side i Bjerge Herreds tingbog, der refereres til. Der nævnes f.eks. ikke noget om en hustru, han sejlede over fjorden sammen med, så måske har I også oplysninger andet sted fra.

Baggrunden er følgende: En af mine forfædre, Niels Ibsen, var fæster af en gård i Over Kærby, født ca. 1665. Han overtog gården i 1694 efter Laurids Andersen ved at gifte sig med den 70-årige enke, Gjertrud Nielsdatter. Der foreligger et skifte efter Laurids Andersen (1694), efter enken (1700) og efter Niels Ibsen i 1709 (ryttergodsets skifteprotokol).

Af skiftet efter Niels Ibsen fremgår det, at han havde en bror Hans Ibsen i Drigstrup og en bror Rasmus Ibsen i Martofte. De blev formyndere for hans to sønner.

I Gråbrødre Klosters fæste- og skifteprotokol findes både et fæstebrev og et skifte for Hans Ibsen. Fæstebrevet er fra 1698, og der står, at Hans Ibsen var født i Munkebo ca. 1668. Jeg er derfor på jagt efter brødrenes far i Munkebo. I Matriklen 1664 nævnes en Jep Nielsen som fæster af en gård i Munkebo under Sct. Knuds Kloster. I 1680 (Østergård) og 1688 er han nævnt som forrige fæster, før Christen Ofvesen. Gården kom siden under Ulriksholm, og jeg har identificeret den til at være Skovgård (matr. 11), idet jeg kender hele fæsterækken fra Jep Nielsen, og jeg er sikker på, det må være ham, Munkebobogen omtaler.

Niels Ibsen, Bastbjerggård, matr. 2 i Over Kærby, var min tip5-oldefar, og hans slægt har boet på gården indtil 2008, da gården blev solgt til Kerteminde Kommune. Gården betalte i 1664 tiende til Odense Provsti, i 1680-88 var den under Det fynske Ryttergods, og fra 1719 under Lundsgård. Hans Ibsen var fæster af Bytoftegård, matr. 3 i Drigstrup. Gården hørte som nævnt under Gråbrødre Kloster. Men altså: Det jeg søger, er en kobling mellem Jep Nielsen i Munkebo og Hans Ibsen og Niels Ibsen i Drigstrup sogn. Jeg håber meget, I kan hjælpe mig.

Med venlig hilsen
Inger Poulsen
Dalumvej 76 C
Odense SV

Kære Inger Poulsen,

Det fremgår af dit brev at du kender beretningen om hvordan Jep under svenskekrigene kom til Munkebo ("Det gamle Munkebo", s. 85). Beretningen bygger på et tingreferat fra Bjerger Herredsting i Kølstrup 16/12 1661, og du har ret i at stykket ikke fortæller hvilke familiemedlemmer Jep havde med sig da han kom fra Bladstrup på Nordfyn. Svenske soldater havde brændt hans gård af.

Under processen i Kølstrup forsøgte ridefogeden fra Uggerslevgård at tvinge ham tilbage, men herredsfogeden dømte, at da Jep havde betalt 50 daler til sit gamle herskab, kunne han blive boende i Munkebo, hvor han havde overtaget en øde gård under Skt. Knuds Kloster.

Siden den historie fremkom, er der fundet mere om Jep, bl.a. i Odense Herreds tingbog, 27/6 1671 - et nøglested om de to Munkebofæstere Thomas Christensen og Jep Nielsen. Begge udtalte sig på herredstinget i Dalum og var vidner i en stor sag om den misligholdte Munke Mølle. Den hørte under Skt. Knuds Kloster og var deres sædvanlige hoveriområde, men da området var stort, var det inddelt i fire fjerdinge. De syv Skt. Knuds-fæstere fra Munkebo hørte til samme fjerding som mændene i Åsum.

Jep Nielsen var altså notorisk blevet boende i Munkebo, og yderligere genfindes han i bispearkivet for 1677: en oversigt for tiendeydere fra Munkebo. Som du selv skriver, er han derefter - i matriklerne 1680 og 1688 - afløst af Christen Ofvesen.

Du er heldig at de to formodede sønner af Jep Nielsen slog sig ned i Drigstrup og Over Kærby, for ikke mange lokalarkiver har en så velbehandlet gårdhistorie som Drigstrup sogns. Og når du ved at Hans Ibsen er født i Munkebo, ved du også at Hans' og Niels' far var Jep Nielsen. "Ib" og "Jep" er samme ord. Der var i perioden ikke andre fæstere i Munkebo af navnet.

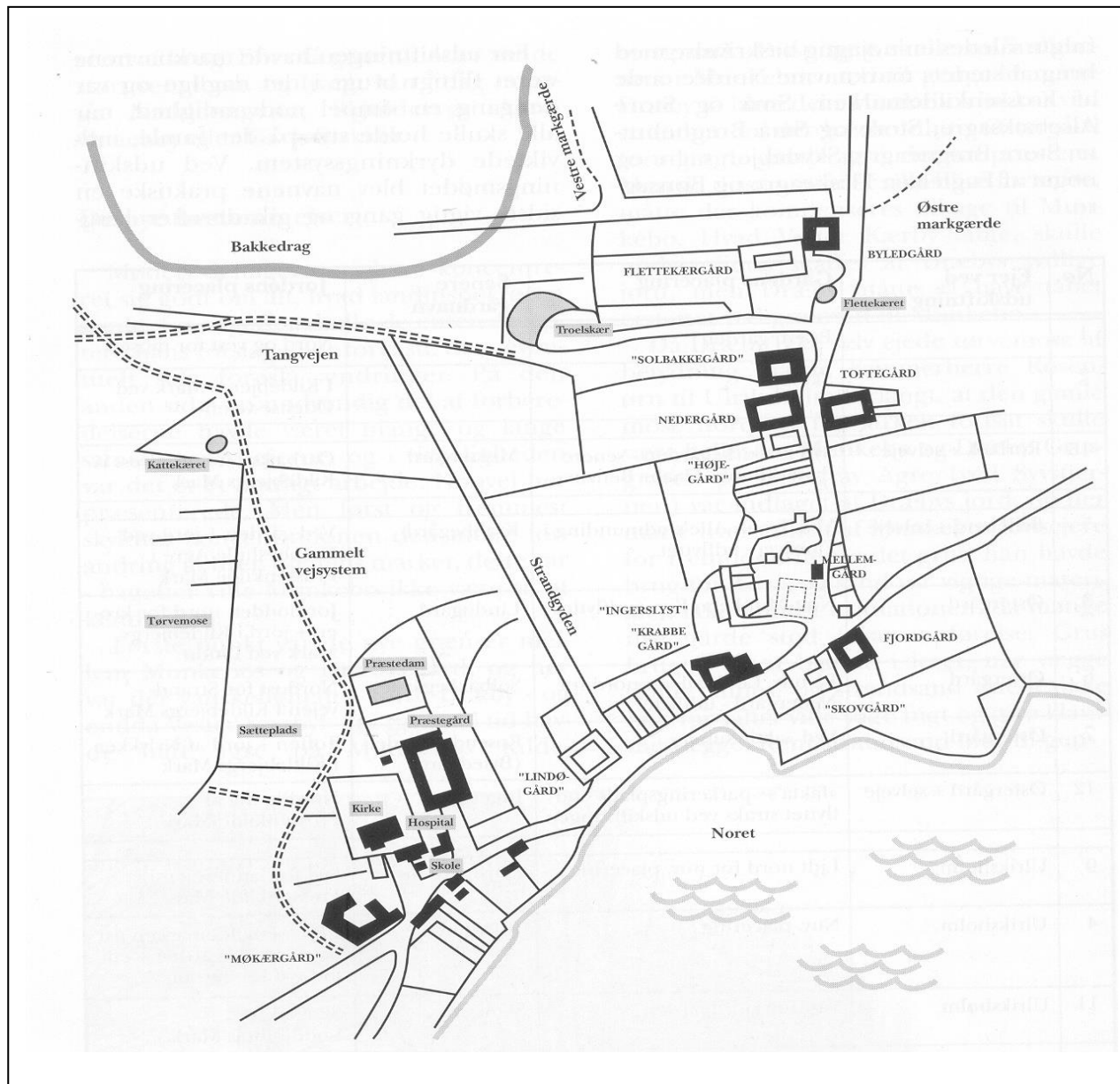

Munkebo Skovgård ca. 1920

Det er interessant at du har identificeret Jep Nielsens gård til Munkebo Skovgård. Den er udflyttet fra byen i 1799 og frikøbt af Ulriksholm året efter. Før udflytningen lå den mellem nuværende Troels Allé og Munkebovej - nabo til Fjordgården - og havde intet navn. Den mystiske "skov" er låningen (kratskoven) på Munkebo Bakkes top - i dag væk. Skovgård er slægtsgård gennem seks generationer, og Jacob

Hansen, dens ejer nu, har stakke af arkivmateriale - og har indrettet et privat lille landbrugsmuseum.

Med venlig hilsen
Ole Nederland

Udsnit af kortskitse i Ole Nederland: "Det gamle Munkebo", s. 153: Munkebos gårde og deres placering før udskiftningen 1797. De med sort markerede gårde lå endnu i 1805 på deres plads. "Skovgård" ses syd for landevejen tæt ved Noret. Dens adresse i dag er Boels Bro 2B.